

Cirkulær økonomi og arbejde til flere

Hvordan cirkulære forretningsmodeller skaber job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet

/ Afdækning og eksempler

Indhold

Forord	3
Formål	4
Metode	4
Fem kategorier af cirkulære forretningsmodeller	5
Eksempler på cirkulær økonomi og social beskæftigelse	
Case 1: ARGO	8
Case 2: Buddha Bikes	10
Case 3: Gamle Mursten	12
Case 4: Grundfos	14
Case 5: HOLMRIS B8	16
Afrunding	18
Opsamling	18
Videre læsning	18
Anbefalinger	19
Spørgsmål til debat	19

Forord

Med global fokus på bæredygtig produktion samt klima- og miljøhensyn bevæger virksomheder sig verden over i retning af mere cirkulære forretningsmodeller med fokus på bedre udnyttelse af ressourcer, genbrug og genanvendelse. Hvad der i går blot var affald for en virksomhed, bliver i dag brugt på ny. Enten af virksomheden selv eller i partnerskab med andre.

En undersøgelse fra Miljøstyrelsen viser, at 56 procent af danske virksomheder allerede arbejder med at reducere brugen af materialer, affaldsmængder eller spild i deres produktion¹.

Derudover mener 40 procent af virksomhederne, at cirkulær økonomi kan være med til at ruste virksomhederne til fremtiden. Dog mener 51 procent af virksomhederne ikke, at de har nok viden om cirkulær økonomi til at anvende det i deres forretning.

Derfor er det positivt, at der i medierne er sket en stigning i antallet af artikler, der indeholder ordene 'cirkulær økonomi'. Et opslag i databasen Infomedia viser, at fra maj 2019 til maj 2020 er der skrevet 5.000 artikler i danske medier, hvor det til sammenligning drejede sig i 2016 om knap 1.800 artikler.

Denne overgang til nye cirkulære forretningsmodeller og produktionsformer samt håndtering af restprodukter giver nye opgaver i virksomhederne. Det er opgaver, som kan udgøre et potentiale for, at mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet kommer i job.

Ellen MacArthur Foundation udgav i 2015 en rapport, hvor Danmark udgør en specifik case for omstilling til cirkulær økonomi. Rapporten forudser, at denne omstilling vil skabe økonomisk vækst, nye arbejdspladser, øget eksport og mindre CO₂-aftryk. Og en sådan omstilling vil ifølge rapporten udgøre en gevinst på op mod 45 milliarder kr. i 2035 for Danmark².

Omstillingen til cirkulære forretningsmodeller giver virksomhederne nye opgaver i form af fx indsamling af sekundære materiale, sortering, transport, distribution og genfremstilling. Det er job, som i mange tilfælde kræver få faglige kompetencer, indstigningsgrad, og de udgør et potentiale for mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

Dette notat viser, hvordan fem danske virksomheder helt konkret arbejder med cirkulære forretningsmodeller samtidig med, at de skaber job til psykisk sårbare unge, tidligere kriminelle og andre, som befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet.

Virksomhederne giver i notatet desuden deres bud på barrierer og potentialet for en yderligere omstilling til cirkulær økonomi, som samtidig kan skabe job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

En dobbelt dimension af socialt ansvar, som også bidrager til opfyldelse af i hvert fald to af FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling: Mål 8 om anstændige job og økonomisk vækst samt mål 12 om ansvarligt forbrug og produktion

1. *Epinion for Miljøstyrelsen*: <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk/epinion-miljoestyrelsen-2017-cirkulaer-oekonomi-virksomhedsundersoegelse>

2. *The Ellen MacArthur Foundation*: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/government/20151113_DenmarkCaseStudy.pdf

Formål

Hovedformålet med dette notat er at beskrive og belyse hvilke konkrete potentialer, der kan skabes i forhold til rekruttering fra kanten af arbejdsmarkedet, når virksomheder arbejder med cirkulære forretningsmodeller.

Et formål er desuden at inspirere flere virksomheder, der har eller overvejer cirkulære forretningsmodeller, til afsøge og udnytte deres potentiale for at skabe jobs til mennesker på kanten af arbejdsmarkedet.

Det sker bl.a. ved at komme med en række anbefalinger til, hvordan virksomhederne konkret kan komme i gang og gennem konkrete beskrivelser af fem virksomheders praksis og erfaringer med cirkulære forretningsmodeller og beskæftigelse af udsatte ledige.

Notatet har derudover til formål at inspirere Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål.

Metode

Notatet er skrevet på baggrund af desk research blandt danske og internationale undersøgelser på området samt interviews med repræsentanter fra fem virksomheder, der arbejder med cirkulære forretningsmodeller og samtidig bidrager med at få mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet i job.

Fem kategorier af cirkulære forretningsmodeller

Enhver virksomhed arbejder ud fra en eller flere forretningsmodeller, som viser, for hvem og hvordan virksomheden kan skabe værdi.

Nogle virksomheder arbejder med cirkulære forretningsmodeller, og i dansk og international litteratur beskrives fem kategorier af cirkulære forretningsmodeller.

Produkt som service

I denne forretningsmodel sælger virksomheden ikke produkter i traditionel forstand. I stedet sælger de adgangen til ydelser, services eller løsninger. Det sker gennem service-, abonnements- og leasingordninger af alt fra transportmidler, it-udstyr, husholdningsmaskiner til værktøj og tøj. Tøjmærket Ganni har fx lanceret konceptet Ganni Repeat, hvor man kan leje tøj på ugebasis frem for at købe det. Circos.co er et andet eksempel, hvor baby- og graviditetstøj udlejes.

'Produkt som en service' kan også være digitale abonnements-tjenester som Netflix og Spotify, der leverer adgang til musik og film uafhængigt af fysiske medier som DVD'er og CD'er.

Denne forretningsmodel giver stærke incitamenter for virksomheder til at udvikle og sælge adgang til produkter af høj kvalitet, da det er virksomheden, som står for fx reparation. Den grønne gevinst ved produkt som service ligger derfor i opgøret med "brug og smid væk-kulturen".

Deleøkonomi

Deleøkonomiske platforme giver privatpersoner eller virksomheder mulighed for udleje aktiver til andre. Det kan enten være aktiver, som ejeren har i overskud, eller som står helt eller delvist ubenyttet hen.

Oftest sker delingen via online platforme. Deling af eksempelvis ubenyttede siddepladser på bilture (GoMore) sikrer en højere udnyttelsesgrad af bilens kapacitet og nedbringer antallet af biler, der skal køre samme tur. Når flere deles om samme aktiver mindskes behovet for produktion af yderligere aktiver, hvilket igen mindsker behovet for at udvinde nye ressourcer. Der skabes samtidig værdi for både ejer og forbruger.

Forlænget produktlevetid

Her handler det om at få et produkt til at leve og blive anvendt længst muligt. Det kan fx være, at produktet i sig selv kan være langtidsholdbart på grund af de anvendte materialer, produktet kan repareres frem for at blive kasseret, eller det kan sælges videre til en ny forbruger, når den foregående forbruger mener, at det er udtjent.

Forlænget produktlevetid ses fx i virksomheder som Værdicentralen, Gulloggratis.dk og Refurb, der opkøber, renoverer og sælger brugt IT-udstyr.

Genbrug og genanvendelse

Når virksomheder genbruger egne eller andres produkter direkte eller genanvender brugbare materialer, energi eller biprodukter, reduceres behovet for nye ressourcer. Ved at genbruge et produkt til sit oprindelige formål fastholdes mest mulig af den oprindelige værdi.

Forretningsmodellen "genbrug og genanvendelse" beskriver de virksomheder, som i egen produktion aktivt genbruger eget eller andres affald eller restproduktion.

Et eksempel på høj-værdi genbrug er det danske retursystem, hvor brugte flasker og dåser genbruges på ny efter rensning eller omsmelting. Genbrug og genanvendelse er en effektiv måde at skabe brugbare ressourcer og reducere omkostninger til affaldsbortskaffelse.

Cirkulær forsyningskæde

I den cirkulære forsyningskæde sikrer virksomheden sig, at alle materialer som anvendes i egen produktion og i hele værdikæden efterfølgende kan indgå i et teknisk eller biologisk kredsløb. Det vil sige at det affald, der nu eller senere skabes af virksomhedens produktion reelt kan genanvendes af andre virksomheder i deres produktion eller nedbydes forsvarligt i naturen. Cirkulære forsyningskæder skaber derfor materiale, der kan genanvendes i andre virksomheder.

Et eksempel er fx når virksomheder designer deres produkter, så de kan leveres tilbage og genanvendes gennem tilbagetagningssystemer, eller når overskudsvarme fra produktion af kemikalier bruges til fjernvarme. Eller det kan være en trykkerivirksomhed, der sælger 100 procent genanvendelige produkter. Dermed sikrer virksomheden sig, at deres produkter kan indgå i produktionskæder uden for virksomheden selv.

Denne forretningsmodel er i høj grad baseret på samarbejde og partnerskaber med virksomheder. Eksempler på samspillet mellem ”cirkulær forsyningskæde” og ”genbrug og genanvendelse” ses i forbindelse med industrielle symbioser, hvor virksomheder anvender partnervirksomheders restprodukter eller overskudsproduktion som råvare i egen produktion.

De beskrevne virksomheder og cirkulære forretningsmodeller

I denne undersøgelse har vi bestræbt os på at finde virksomheder, som benyttede sig af en eller flere af de cirkulære forretningsmodeller, og som samtidig har gode erfaringer med at skabe job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

Gennem vores indledende undersøgelse og desk research har vi fundet denne dobbelte dimension af socialt ansvar hos virksomheder, der arbejder med fire af de fem forretningsmodeller. Deleøkonomi skiller sig ud fra de øvrige forretningsmodeller, idet der ikke direkte skabes nye opgaver eller jobs i forbindelse med deling af aktiver på en online platform. Derfor er der i denne undersøgelse ikke beskrevet virksomheder, som benytter sig af denne forretningsmodel.

Genbrugsbutikker skaber værdi

og job ud af andres affald

Om virksomheden

ARGO

ARGO er et affalds- og energiselskab, som behandler affald i ni sjællandske kommuner. ARGO er et interessentselskab, der er ejet af de ni kommuner i fællesskab.

Selskabets primære opgave er at omdanne affald til nye ressourcer. I den forbindelse driver ARGO i samarbejde med ejerkommuner genbrugsbutikkerne 'Gensalg' i tilknytning til genbrugspladserne. Her sælges genstande, som indleveres på pladserne. Samtidig skabes der praktikpladser og job til mennesker på kanten af arbejdsmarkedet.

ARGO's cirkulære forretningsmodeller:

3. Forlænget produktlevetid

4. Genanvendelse.

ARGO er et kommunalt affaldsselskab som så mange andre – og så alligevel ikke helt. For i 2015 besluttede ARGO i samarbejde med ejerkommuner, at affaldet skulle udnyttes bedre på de pladser, som ARGO driver.

Det blev starten på Gensalg, som er to genbrugsbutikker, der er åbnet på genbrugspladser i Roskilde og Lejre Kommune. I Køge er den tredje Gensalg-butik på vej, og forventes åbnet i sommeren 2020.

Det er vores strategi, at vi skal løfte affaldet så højt op i affaldshierarkiet som muligt og derfor har vi fokus på markant at øge andelen, som bliver direkte genbrugt. At vi samtidig får mulighed for at skabe beskæftigelse til en særlig gruppe i samfundet gør arbejdet endnu mere relevant.”

Gensalg er cirkulær økonomi og arbejde til mennesker fra kanten

Salg og reparation

I Gensalg-butikkerne arbejdes der med cirkulær økonomi på flere måder: Nogle ting, som bliver indleveret på genbrugspladserne, er stadig i fin stand, og kan sælges direkte i butikkerne. Dette kan betegnes som direkte genbrug.

Andre effekter har brug for at blive repareret eller klargjort, inden de er klar til salg. Og nogle effekter afsættes til andre virksomheder, som bruger disse effekter til at udvikle helt nye produkter.

Reparation foregår på kommunale værksteder, hvor mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet er i praktik. På den måde bliver der skabt god sammenhæng mellem Gensalg-butikkerne og de kommunale værksteder i forhold til fælles øvebaner og praktikpladser. Gensalg-butikkerne tager også selv imod mennesker i praktik, arbejdsprøvning, mv, og i 2018 havde Gensalg-butikkerne 28 praktikanter af forskellig varighed. I 2019 var det tal 27.

Gensalg-butikkerne har dog ikke kapacitet til at sælge alt, hvad de modtager. Derfor sælger de fx gamle cykler til Buddha Bikes og The Bike Buddies, og planen er også at finde en partner til at aftage elektronik, de ikke selv kan sælge.

Tidligere praktikanter bliver ansat

I Roskilde har Gensalg-butikken fx taget imod unge, der er i gang med Særligt Tilrettelagt Uddannelse (STU). De to butikker bliver drevet af en fastansat samt 11 timeansatte hvoraf seks af dem er tidligere praktikanter. To af de timeansatte er ansat i fleksjob. Derudover er fire i sorteringsområdet i fleksjob. På den måde bidrager Gensalg-butikkerne til den cirkulære økonomi samtidig med, at der bliver skabt job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

Køge har også planer om at skabe job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet i den kommende Gensalg-butik, og her er erfaringerne fra Lejre og Roskilde blevet nøje gransket for at udnytte potentialet bedst muligt.

Pladsmænd skal have ejerskabet

Det betyder bl.a., at genbrugspladsen i Køge er blevet designet sådan, at brugere af pladsen først bliver ledt igennem et område, hvor de kan aflevere ting til Gensalg-butikken, inden de bliver ledt ud på selve genbrugspladsen med containere til fx byggeaffald og småt brændbart.

Samtidig har ARGO fra starten involveret pladsmændene, som står for den daglige drift af genbrugspladsen, i udviklingen af Gensalg-butikken. Det giver dem et vigtigt ejerskab til projektet og er med til at skabe en kultur, hvor indleveret affald i højere grad bliver set som en ressource.

Flere kommuner kigger på de sjællandske erfaringer

Ditte fra ARGO vurderer selv, at der er stort potentiale for at skabe flere arbejdspladser for mennesker fra kanten: Det bliver mere og mere almindeligt at tænke i genbrug og genanvendelse, og mange kommuner har allerede været på besøg for at lære af erfaringerne fra Gensalg-butikkerne.

ARGO har også planer om at genbruge mere af det affald, som i dag bliver afleveret på genbrugspladserne. De skønner, at det i dag er to til tre procent, som bliver direkte genbrugt.

En yderligere mulighed for at skalere op for den beskæftigelsesrettede del af projektet kunne også være at etablere et netværk af virksomheder, som kan aftage praktikanter, som Gensalg ikke selv har mulighed for at ansætte.

Barrierer undervejs

I de tre sjællandske kommuner, hvor der nu er Gensalg-butikker etableret eller på vej, har der dog også været barrierer på vejen. I langt de fleste kommuner er affaldshåndtering og beskæftigelsesindsatsen for mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet placeret i to forskellige forvaltninger. Og det kan give udfordringer, når man netop forsøger at koble de to indsatsesammen. Og i dette tilfælde har det vist sig som en udfordring at få et effektivt samarbejde i gang mellem de to forvaltninger.

Derfor er et godt råd fra ARGO til andre, som overvejer at gå i deres fodspor, at der fra starten skal arbejdes med at lave en god brobygning mellem de kommunale forvaltninger og afdelinger, som er involveret. Det er vigtigt, at der bliver fundet et fælles mål at arbejde i retning af, som giver mening for alle involverede. I Køge har de derfor en samarbejdsaftale, som er koblet til arbejdsmarkedschefen for netop at sikre den gode brobygning.

Fakta om ARGO

ARGO er ejet af Lejre, Roskilde, Køge, Greve, Solrød, Odsherred, Holbæk, Kalundborg og Stevns kommuner.

Gensalg-butikkerne er drevet af en fastansat og 11 timeansatte. Halvdelen af de timeansatte er ansat i fleksjob. I 2018 og 2019 har butikkerne haft henholdsvis 28 og 27 praktikanter igennem. Seks er efterfølgende blevet ansat i Gensalg-butikkerne.

Ifølge ARGO arbejder virksomheden med tre af FN's Verdensmål:

7: Bæredygtig energi

11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

12: Ansvarligt forbrug og produktion.

Cykler og mennesker får nye

muligheder hos Buddha Bikes

Om virksomheden

Buddha Bikes

Buddha Bikes er en socialøkonomisk virksomhed, som holder til på Østerbro i København med værksted, hvor de gamle cykler sættes i stand og en butik, hvor de istandsatte cykler sælges på ny. Udtjente cykler, stel og reservedele, som bruges i produktionen, får Buddha Bikes primært fra affaldsselskabet ARGO.

Buddha Bikes er samtidig også et sted hvor mennesker, der har haft det svært, får en chance for at prøve sig selv af, få et job eller komme videre i uddannelse.

Buddha Bikes' cirkulære forretningsmodeller:

3. Forlænget produktlevetid

I 2015 grundlagde Simon Søndergaard Buddha Bikes. Det er et cykelværksted, som sætter en ære i at reparere og reinkarnere gamle jernheste. Hvor mange blot ville smide en gamle cykel ud, får den nyt liv hos Buddha Bikes. Det sker ud fra en ide om, at cykelstel kan holde i ca. 50 år – og ifølge Simon Søndergaard som et opgør med 'brug og smid væk'-kulturen.

Samtidig tager Buddha Bikes også et socialt ansvar ved at give fx sårbare unge en ny chance ved at uddanne dem som cykelmekanikere eller tilbyde dem en praktikplads.

4. Genanvendelse

At være et godt menneske er ikke en undskyldning for ikke at være konkurrencedygtig.“

- Simon Søndergaard, grundlægger af Buddha Bikes

Kasserede cykler er råstoffet hos Buddha Bikes

Nyt liv til udtjente cykler

Buddha Bikes har travlt. Det har de fordi, de har mange tilbagevendende kunder. Også selvom det ikke er en butik, hvor kunderne kan købe de nyeste modeller fra de førende cykelproducenter. Faktisk tværtimod.

Forretningsgangen hos Buddha Bikes er enkel. Gamle, kasserede cykler kommer ind på virksomhedens værksted. Her bliver de sat i stand og solgt på ny. De fås i to forskellige priskategorier – og så har Buddha Bikes også sit eget originale cykelmærke.

Men selvom vi forbruger rigtig mange cykler i Danmark, kan gamle cykler være svære at få fat i. For når først en slidt cykel er smidt i en affaldscontainer på genbrugspladsen, er den at betragte som affald og må ikke genbruges. Tidligere har Buddha Bikes derfor været nødt til at importere gamle cykler fra Holland.

Affaldsselskab leverer Buddha Bikes' råstof

Men nu har virksomheden lavet en aftale med affaldsselskabet ARGO om, at de indsamler gamle cykler på selskabets genbrugspladser, der er blevet indleveret i afmærkede cykelstativer, for herefter at sælge dem videre i Buddha Bikes. Selvom Buddha Bikes også får cykler fra private og andre virksomheder, så er ARGO Buddha Bikes' primære kilde til gamle cykler. I gennemsnit istandsætter og sælger Buddha Bikes omkring 1.100 cykler om året.

Tillid fra kunderne er vigtig

Men selvom Buddha Bikes sælger gamle cykler, er det vigtigt for Simon Søndergaard, at butikken leverer et kvalitetsprodukt. Ellers ville kunderne ikke vende tilbage. Og det gør de.

"Det er vigtigt at vinde tilliden fra kunderne, og det er vi i stand til at gøre, fordi de ved, at vi leverer et godt produkt. Samtidig er det også god branding over for kunderne, når vi gør noget godt for miljøet og tager et socialt ansvar," siger Simon Søndergaard.

Det gør de bl.a. ved at tilbyde sårbare unge en praktik- eller læreplads. Buddha Bikes skriver selv, at alt for mange unge er fanget i sociale systemer, og derfor er det ikke alle og enhver, som får en praktik- eller læreplads på cykelværkstedet.

Sårbare unge uddanner sig som cykelmekanikere

Det gør kun de unge, som har allermost brug for det, og Buddha Bikes har ifølge Simon Søndergaard gode erfaringer med at tage imod unge, som har psykiske problemer eller autisme. Her får de chancen for at vise, hvad de er gode til, og nogen får tilmed mulighed for at uddanne sig til cykelmekaniker. Sådan har det været siden starten i 2015.

For Simon Søndergaard er det vigtigt, at der er en familiær stemning på værkstedet, hvor det skal være trygt for de unge at være. Til gengæld er han heller ikke bange for at give nye praktikanter ansvar fra starten. Og så må de selv lære at sige fra - eller bede om hjælp. Sådan er tilgangen hos Buddha Bikes, og ifølge Simon Søndergaard fungerer det godt.

I øjeblikket – medio 2020 – er der 12 ansatte hos Buddha Bikes. Ti af dem er fuldtidsansatte, hvoraf to er lærlinge – og så er to ansat på deltid. Én af de deltidsansatte er ansat i fleksjob.

Derudover tager Buddha Bikes årligt imod omkring 12 praktikanter, der kan få lov til at snuse til cykelmekanikerfaget og finde ud af, om cykelvejen er noget for dem.

Flere butikker og cykelbibliotek

Ifølge Simon Søndergaard er der potentiale for at tage et endnu større socialt ansvar. Både i forhold til miljøet, og i forhold til at give flere unge en læreplads.

"Vi vil gerne udvide med flere butikker og værksteder rundt om i København. Folk kører ikke langt for at få repareret deres cykel, så derfor skal værkstedet helst ligge lige dér, hvor de bor," siger Simon Søndergaard.

Derudover arbejder han også på en ide med et cykelbibliotek over børnecykler. Det går kort fortalt ud på, at man køber en cykel, når barnet er fx to år, og efterhånden som barnet vokser sig større, leverer man den gamle cykel tilbage og får en ny. Dermed kan børnecykler, som normalt bliver brugt ganske kort tid, bruges igen og igen af forskellige børn.

Fakta om Buddha Bikes

Buddha Bikes blev grundlagt i 2015 på Østerbro i København. Det er en registreret socialøkonomisk virksomhed, som driver cykelværksted og butik, hvor gamle cykler får nyt liv.

Buddha Bikes tager både unge i praktik, men uddanner også cykelmekanikere. Virksomheden har gode erfaringer med at tage imod unge med psykiske vanskeligheder eller autisme.

Virksomheden har i alt 12 ansatte. Otte er ansat på fuldtid, to er lærlinge, og to er deltidsansatte, hvoraf den ene er ansat i fleksjob.

Gamle Mursten Nord giver en ny chance til både miljøet og mennesker

Om virksomheden

Gamle Mursten Nord

Gamle Mursten fra Svendborg indledte for et par år siden et samarbejde med det kommunalt ejede affaldsselskab AVV i Vendsyssel. I samarbejde med Den Sociale Kapitalfond og Cirkulær Nord Fonden oprettede de Gamle Mursten Nord i Brønderslev, som håndterer sten fra primært Nordjylland til lokalt genbrug.

Det er en grøn virksomhed med en patenteret rensemetode til at genbruge byggeaffald. Gamle Mursten Nord hjælper med at afklare og ansætter mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet og hjælper dem videre.

Gamle Murstens cirkulære forretningsmodeller:

3. Forlænget produktlevetid

4. Genanvendelse

Byggeriet er en af de helt store CO2-syndere. Det kræver enorme ressourcer at fremstille cement, jern og mursten, som skal bruges til at bygge et hus eller en kontorbygning, og når gamle bygninger rives ned, er der traditionelt set meget lidt af byggeaffaldet, som kan genanvendes.

Men Gamle Mursten har fundet en metode til at give byggeaffald nyt liv og samtidig få et konkurrencedygtigt produkt ud af det, som virksomheden tjener penge på. Og med Gamle Mursten Nord skabes samtidig job til mennesker, som har arbejdsskader, er psykisk sårbare eller flygtninge.

Selvom man er en socialt ansvarlig virksomhed, skal det ikke være en undskyldning for ikke at fungere på markedsvilkår og tjene penge.”

- Manuel Kazwah, Projektleder, AVV

Der er penge og arbejdspladser i gamle mursten

Renovering og nybyggeri med gamle mursten

I Carlsberg Byen i København ligger Jakobsens Hus, som er opført i den nye bydel i 2017. Men selvom byggeriet er nyt, består det bl.a. af 76.000 gamle patinerede mursten fra 1878.

Gamle Mursten har fundet en metode til at rense gamle mursten og genanvende dem i nyt byggeri, og det er en stor miljømæssig gevinst. I tilfældet med Jakobsens Hus har det fx sparet miljøet 38 tons CO2 at genbruge mursten frem for at bruge nye. Virksomheden driver i samarbejde med AVV, Affaldsselskabet Vendsyssel Vest, Gamle Mursten Nord, der er den produktionslinje, hvor de gamle mursten bliver rensede. Det sker med en særlig vibrationsteknik, som betyder, at der ikke er brug for hverken vand eller kemikalier ved rensningen.

Virksomhed med social samvittighed

Gamle Mursten Nord beskriver selv virksomheden som et cirkulært affaldsanlæg med social samvittighed. Her er beskæftiget mennesker, som har arbejdsskader, flygtninge og psykisk sårbare. Nogle bliver ansat direkte hos Gamle Mursten Nord, mens andre kommer videre til andre virksomheder.

Foruden produktionslinjen med mursten driver AVV også 'Godt gjort', som består af et læderværksted, et cykelværksted og et hårde hvidevarer-værksted, som gør det muligt at tage imod mennesker med mange forskellige kompetencer, udfordringer og behov.

Og samtidig får udtjente produkter nyt liv:

- Frem til årsskiftet 2019/20 er der produceret 500.000 genbrugsmursten hos Gamle Mursten Nord
- I 2019 var 3.000 cykler gennem Godt gjorts cykelværksted - og 2.000 blev solgt
- Fra maj 2019 til marts 2020 er 260 udtjente lædermøbler blevet til genbrugslæder, der bruges i upcycledede produkter eller bliver solgt som råvarer til andre virksomheder
- Fra juni 2019 til marts 2020 har 400 hårde hvidevarer været i gennem værkstedet, og 100 er blevet solgt.

Det skal være en succes at være hos Gamle Mursten Nord

Gamle Mursten Nord følger også nøje med i, hvordan det går de mennesker, som de tager ind i virksomheden. Fra november 2015 til marts 2020 har i alt 81 personer været i 133 beskæftigelsesrettede forløb i Gamle Mursten Nord og Godt gjort, da en del har fået deres forløb forlænget. I alt har 17 fået job, og ud af dem, er ni ansat i Gamle Mursten Nord eller Godt gjort.

I det hele taget gør Gamle Mursten Nord og Godt gjort meget ud af, at det skal være nemt at komme ind og være en del af virksomheden. Derfor er der lavet udførlige beskrivelser af alle arbejdsfunktioner i værkstederne. De præcise arbejdsbeskrivelser gør det lettere for de ansvarlige medarbejdere hos AVV at placere nye

borgere ind i en arbejdsfunktion, hvor de både kan opleve succes og vokse med opgaverne.

Potentiale for at udvide forretning og socialt ansvar

Hos Gamle Mursten Nord er der truffet en bevidst beslutning om, at virksomheden skal tage et stort socialt ansvar, og ifølge Manuel Kazwah er de glade for at kunne gøre en forskel: Det giver en social gevinst for virksomheden, og medarbejderne bliver motiveret af at være med til at få lov til at oplære og opkvalificere nye borgere.

For Gamle Mursten Nord er det dog vigtigt, at deres sociale ansvar hænger fornuftigt sammen med produktionen i forretningen. Det er afgørende at have et produkt af høj kvalitet, som virksomheden kan sælge og tjene penge på. Derfor er det nødvendigt at finde et niveau, hvor borgerne fra kanten af arbejdsmarkedet bidrager til virksomheden, men selvfølgelig også selv bliver udviklet og derved kommer tættere på arbejdsmarkedet.

Derudover er Gamle Mursten Nord i dialog med forskellige kommuner for at afsøge mulighederne for, at kommunale nedrivningsprojekter bliver gennemført på en sådan måde, at murstenene kan genbruges. Derudover har AVV også ændret indretningen af deres genbrugspladser, så sortering af gamle mursten bliver optimeret.

"Jo mere sortering, vi kan få, jo mere råmateriale har vi, og jo mere beskæftigelse kan vi skabe til mennesker fra kanten. Vi har en drøm om at ekspandere til hele landet og Europa, så potentialet er rigtig stort," siger Manuel Kazwah fra AVV.

Fakta om Gamle Mursten

Gamle Mursten blev grundlagt i Svendborg i 2003. Det er en grøn virksomhed, som renser og genbruger gamle mursten, som typisk blot anses som byggeaffald.

Virksomheden driver sammen med Affaldsselskabet AVV også Gamle Mursten Nord, som er produktionslinjen, hvor murstenene renses og bliver til det færdige produkt, som sælges på ny.

Gamle Mursten Nord og Godt gjort tager imod mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet og har skabt job til 17. Heraf ni i egen virksomhed.

Ifølge Gamle Mursten Nord, arbejder virksomheden med en række af FN's Verdensmål. Herunder:

- 4: Kvalitetsuddannelse
- 8: Anstændige job og økonomisk vækst
- 9: Industri, innovation og infrastruktur
- 12: Ansvarligt forbrug og produktion.

Grundfos tager gamle pumper tilbage og skaber

job for medarbejdere ansat på særlige vilkår

Om virksomheden

Grundfos

Grundfos er en verdensomspændende spiller med over 75 års erfaring med udvikling af pumpe-løsninger og vand-teknologi. Det danske hovedsæde er placeret i Bjerringbro, hvor ca. 4.500 er ansat.

Siden grundlæggelsen har Grundfos haft et særligt fokus på bæredygtighed og ansættelse af mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet. I 2019 blev Grundfos' eksisterende genanvendelsesprogram relanceret under konceptet 'Grundfos Take Back', der ud over ressourcegenanvendelse skaber opgaver til medarbejdere med nedsat arbejdsevne.

Grundfos Take Back's cirkulære forretningsmodeller:

4. Genanvendelse

5. Cirkulær forsyningskæde

Sociale ansvar for omverdenen har været en central del af Grundfos' strategi lige siden grundlæggeren Poul Due Jensens tid. En del af ansvaret løftes i flex-afdelingerne, hvor afdelingens medarbejdere af sociale og/eller helbredsmæssige årsager har nedsat arbejdsevne. Grundfos har 150 ansatte i flex-afdelinger i Danmark og ca. 175 totalt i Danmark. Grundfos Take Back beskæftiger 10-12 medarbejdere fra flex-afdelingen 'Recycle', hvor de udtjente pumper lander, når de fragtes retur fra bl.a. installatører og grossister. Her bliver pumperne skilt ad, og de forskellige materialer som plastik, kobber og aluminium bliver kildesorteret, så det kan bruges i produktionen af nye produkter både internt og eksternt.

”

Vi vil ikke lægge skjul på, at det at skabe arbejde for flex-afdelingen er den primære driver. Det handler om, at opgaverne også giver mening i en bæredygtig fremtid.“

Take Back er bedst mulig udnyttelse af materialer og ressourcer

Pumper kommer ud og hjem igen

Grundfos har i mange år haft et program for hjemtagning af gamle pumper. Processen er meget simpel: når en VVS-installatør skifter en pumpe, afleverer han den udtjente pumpe hos grossisten. Er installatørforretningen selv med i ordningen, sørger han selv for at opbevare de udtjente pumper. Når tilstrækkeligt mange pumper er indsamlet, henter Grundfos pumperne hjem. Også transporten tilrettelægges, så der udledes mindst mulig CO2 på ruten.

Som tak for ulejligheden fik grossisten og VVS-installatøren tidligere en mindre betaling. Men programmet blev tyngt af det ekstra administrative arbejde med de mange små udbetalinger, og derfor havde programmet ikke for alvor luft under vingerne.

Det ændrede sig imidlertid i 2019, da programmet blev relanceret under navnet Grundfos Take Back. Der blev i relanceringen gjort meget ud af at forklare formålet og den værdi, som grossisterne og VVS-installatørerne bidrager med ved at returnere de gamle pumper til producenten. I dag genanvendes op til hele 98 procent af pumperne. Og nu handler det om socialt og miljømæssigt ansvar.

Take Back gør en forskel for andre mennesker

Ifølge Grundfos selv, er den største ændring i konceptet, at alle aktører er blevet meget bevidste om, at hver eneste returneret pumpe tæller i både det miljømæssige og sociale billede. Det er en fortælling, som har vist sig at have gennemslagskraft, og i dag kommer der langt flere pumper tilbage til Grundfos Take Back.

Pumperne fra Take Back ender i flex-afdelingen 'Recycle', hvor 10-12 medarbejdere skiller de gamle pumper ad i forskellige dele. Herefter går dele videre til adskillelseslinjen, som står for finsorteringen af delene.

I stedet for at sælge den gamle pumpe som blandet skrot, kan Grundfos efter denne kildesortering få en højere værdi for de enkelte metaller. Dette bidrager til at finansiere de ansattes løn. På den måde har Grundfos så at sige insourcet opgaven.

"Hvis der er andre virksomheder, der ønsker at tænke i samme baner, som Grundfos har gjort, og også ser den fantastiske værdi i at ansætte mennesker, der af fysiske eller psykiske årsager har behov for at arbejde i trygge omgivelser, så er mit klare råd, at I skal se på, hvilke opgaver, der giver mening at tage hjem til egen virksomhed," forklarer salgsdirektør Brian Sørensen.

Adgang til råstoffer

I de gamle pumper findes blandt andet aluminium, som bliver smeltet om og brugt direkte i produkterne. Og det er der potentiale i, vurderer Louise Schjøtt Nielsen, projektleder for Take Back.

"Ser vi på det helt lange perspektiv, handler Take Back også om at beskytte og sikre råstoffer. Der er knaphed på råstoffer, og derfor er det almindelig sund fornuft at genanvende så meget som muligt i produktionen. Lige nu kan vi gøre det med aluminium, men vi vil gerne gøre det med langt flere råstoffer," siger hun.

For Grundfos i Danmark er Take Back ikke en decideret økonomisk gevinst. Mogens Lindhard vurderer, at det går i nul, og at det har et godt potentiale i fremtiden, hvis materialepriserne stiger.

Grundfos vil gerne blive bedre til at udnytte materialerne i pumperne, hvilket forventes at blive muligt, efterhånden som der udvikles nye metoder til at genanvende de forskellige dele, som en pumpe består af. Og det kan være med til at give job til endnu flere ansatte under særlige vilkår.

Kan Take Back blive et branche-program?

En anden mulighed er at gøre Take Back til et branche-program for alle pumpeproducenter. En sådan model ses fx med Dansk Retursystem, der er ejet af bryggerierne, og som har til formål at genanvende flasker og dåser.

Et branchespecifikt program vil være nemt at håndtere for grossisterne, og det vil være muligt at genanvende langt flere råstoffer.

Fakta om Grundfos

Den globale koncern Grundfos består af 83 virksomheder i over 50 lande med knap 20.000 ansatte.

Virksomheden blev grundlagt i 1945 af Poul Due Jensen og har dansk hovedsæde i Bjerringbro. Her beskæftiger virksomheden ca. 4.500 ansatte.

I Danmark har Grundfos 175 medarbejdere ansat på særlige vilkår. Af disse er 10-12 ansat til at løse opgaver fra Grundfos Take Back.

Grundfos har i flere år haft et program, hvor gamle pumper blev taget retur – et program, der i 2019 blev relanceret som Grundfos Take Back med stor succes.

HOLMRIS B8 åbner dørene for

tidligere kriminelle og aflagte møbler

Om virksomheden

HOLMRIS B8

Møbelvirksomheden HOLMRIS B8 leverer indretningsløsninger til bl.a. kontorer, hotel- og restaurationsbranchen, skoler og sundhedsvæsenet. Det er en virksomhed med afdelinger i bl.a. Norden, England, USA og Asien. HOLMRIS B8 har i Danmark ca. 400 medarbejdere fordelt på fem lokationer.

Gennem afdelingen HOLMRIS B8 Circular opkøber virksomheden gamle kontormøbler, sætter dem i stand og sælger dem videre. I denne afdeling er en stor del af de ansatte tidligere kriminelle, som har brug for hjælp til at komme tilbage på arbejdsmarkedet.

HOLMRIS B8s cirkulære forretningsmodeller:

1. Produkt som service

3. Forlænget produktlevetid

4. Genanvendelse

Når en virksomhed skal indrette et nyt domicil, eller et hotel skal have indrettet nye værelser, er det ofte en virksomhed som HOLMRIS B8, der bliver kontaktet. HOLMRIS B8 har fx leveret møbler og inventar til lobby, restaurant og mødelokaler til Hotel Jutlandia i Frederikshavn.

Og med ny indretning skal virksomhederne som regel også af med deres gamle møbler. Dem kan HOLMRIS B8 Circular tage sig af. Denne afdeling har siden 2015 specialiseret sig i at genanvende brugte kontormøbler bæredygtigt.

”

Man skal have lyst til at tage et socialt ansvar. Du skal ikke gøre det for at tjene flere penge.”

- Steffen Max Høgh, CSR-direktør, HOLMRIS B8

Hårde drenge har også brug for anerkendelse

Flere grader af genanvendelse

Da Danmarks Medie- og Journalisthøjskole i Aarhus lukkede i foråret 2020 stod de med 2.000 gamle kontorstole, borde, reoler og andre møbler, som ikke skulle med videre til den nybyggede skole.

Men i stedet for at kassere samtlige 2.000 møbler, blev HOLMRIS B8 Circular kontaktet og fik til opgave at rydde bygningen, og møblerne er nu blevet doneret videre gennem HOLMRIS B8 Circulars netværk.

Steffen Max Høgh er CSR-direktør for HOLMRIS B8 og leder af Circular-afdelingen. Her er det, ifølge ham målet at nå den højst mulige grad af genanvendelse af gamle møbler.

Hvis møbler er af tilpas god kvalitet, kan HOLMRIS B8 Circular sælge dem videre. De møbler, der ikke kan sælges videre, bliver doneret videre kvit og frit. Kan møblerne ikke istandsættes eller doneres væk, bliver de som sidste udvej bortskaffet og genbrugt miljørigtigt.

Gevinst for miljø og mennesker

I HOLMRIS B8 Circular er der i alt 10 ansatte, hvis primære opgave er at afmontere, hente og upcycle gamle møbler hos virksomheder og institutioner, som skal af med dem. Så det er ofte hårdt fysisk arbejde med tunge løft, når møbler skal skilles ad, lastes og fragtes.

At genbruge møbler er selvsagt en gevinst for miljøet, men i HOLMRIS B8 Circular er man også bevidst om at tage et socialt ansvar for mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet. Derfor har HOLMRIS B8 Circular valgt at ansætte tidligere kriminelle, som har forladt deres tidligere løbebane og har brug for en chance for at komme ind på et nyt spor.

Hårdt ydre og stort servicegen

Men selv hårde drenge med store muskler og mange tatoveringer har brug for et klap på skulderen, fortæller Steffen Max Høgh.

Han forklarer, at mange af dem, trods en barsk attitude, ofte døjer med et lavt selvværd. De stræber efter ros og anerkendelse, og derfor er de enormt servicemindede, når de er på besøg hos kunderne.

En gevinst for virksomheden er desuden den høje grad af loyalitet fra de medarbejdere, som har en kriminel baggrund. De vil gerne blive i virksomheden, og siden 2015 har der ikke været behov for at rekruttere til Circular-afdelingen, siger Steffen Max Høgh.

Til gengæld er der også medarbejdere, hvor der er behov for pædagogisk fingerspidsførmelse for at få tingene til at fungere. Nogle skal måske have forklaret flere gange, at det er vigtigt at møde til tiden, mens andre kan have behov for anden hjælp. For at skabe

de bedste betingelser for, at medarbejderen lykkes i det nye job, så forsøger HOLMRIS B8 Circular, i det omfang det er muligt, at imødekomme medarbejderen individuelle behov og har fx tidligere arrangeret samkørselsordninger for, at de kan komme på arbejde.

Lille område men potentiale for mere

I øjeblikket udgør HOLMRIS B8 Circulars handel med brugte møbler én procent af den samlede omsætning for hele virksomheden. Men trods det beskedne omfang af omsætningen, ser Steffen Max Høgh potentiale for, at området vokser. Og hvis forretningsområdet med brugte møbler vokser, bliver det også muligt at ansætte flere mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet, forklarer Steffen Max Høgh.

"Internt i HOLMRIS B8 kan vi fx blive bedre til at sammentænke nye og gamle møbler, når vi skal levere til kunder. Der er også muligheder i offentligt indkøb, hvis der i højere grad bliver stillet krav om at købe bæredygtigt og brugt," forklarer han.

HOLMRIS B8 arbejder desuden på at udbrede deres tilbud om, at kunder kan lease møbler i stedet for at købe dem. En opgave, som i øjeblikket også varetages af Circular-afdelingen. Faktisk tror de på, at netop leasing bliver et bærende element for deres forretning i fremtiden, hvilket både vil være til gavn for miljøet, men også åbne muligheden for, at flere udsatte kan blive hjulpet tilbage på arbejdsmarkedet, når møbler skal leveres, repareres eller udskiftes hos kunderne.

Fakta om HOLMRIS B8

HOLMRIS B8 er en virksomhed, der indretter virksomheder, institutioner, hoteller og meget andet. Virksomheden har ca. 400 medarbejdere i Danmark i fem forskellige byer. HOLMRIS B8 har derudover afdelinger i bl.a. Norden, Holland, England, USA, Asien og Mellemøsten.

HOLMRIS B8 Circular er en afdeling af virksomheden, som handler med fortrinsvis brugte kontormøbler, der kommer fra fx virksomheder, der skal indrette på ny. De brugte møbler genbruges på bedst mulig vis, og de, som er af bedst kvalitet, kan sælges videre.

I Circular-afdelingen er der 10 ansatte, hvoraf fire har kriminel baggrund.

HOLMRIS B8 vurderer selv, at de arbejder med følgende verdensmål:

- 12: Ansvarlig forbrug og produktion
- 17: Partnerskab for handling.

Opsamling

I bl.a. Europakommissionens plan for cirkulær økonomi³ fremhæves potentialet for social inklusion i forbindelse med omstilling til cirkulær økonomi. Med dette notat har ønsket været at give en indikation af, hvorvidt dette potentiale findes her og nu blandt danske virksomheder, som er en del af den cirkulære økonomi.

Ellen MacArthur Foundation peger i sin rapport fra 2015 på et stort potentiale i form af bl.a. økonomisk vækst og nye arbejdspladser ved omstilling til cirkulær økonomi, som udgør op mod 45 milliarder kr. i 2035 i Danmark.

Notatet her givet indblik i, hvordan fem konkrete virksomheder arbejder med cirkulære forretningsmodeller og samtidig skaber job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet. Virksomhederne arbejder med forskellige cirkulære forretningsmodeller, selvom der i nogle tilfælde er overlap. Vi har i dette notat desuden set på, i hvilket omfang der er potentiale for yderligere omstilling til cirkulære forretningsmodeller og jobskabelse til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

De beskrevne virksomheder arbejder desuden med jobskabelse for forskellige målgrupper. En virksomhed har fx specialiseret sig i at tage imod tidligere kriminelle, mens andre skaber job til fx psykisk sårbare unge, personer med autisme eller personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Alle interviewede virksomheder peger selv på, at der er potentiale for yderligere vækst. Både i forhold til yderligere omstilling til cirkulære forretningsmodeller og jobskabelse for mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet.

Vi kan ud fra de fem beskrevne cases konstatere, at de job, som bliver skabt, i høj grad ligger inden for manuelle arbejdsområder, som kræver ufaglært eller faglært arbejdskraft. Det er ofte den type job, der er indgangen til arbejdsmarkedet for mennesker fra kanten. Men ofte er det også den type job, som er i fare for at forsvinde igen i forbindelse med automatisering af processer i virksomheder.

Der er mulighed for at skabe job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet ved i hvert fald fire ud af de fem cirkulære forretningsmodeller. Der ser dog ud til at være et særligt potentiale inden for forretningsmodellen genbrug og genanvendelse, da der her er mange manuelle arbejdsområder.

Derfor er der et opmærksomhedspunkt i forhold til, at der i den cirkulære omstilling fokuseres på, at der også skabes andre typer job til mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet. Det kunne eksempelvis være inden for bogholderi, transport eller it. En anden mulighed er at sikre uddannelse til de mennesker, som virksomhederne tager imod, hvilket også er tilfældet med Buddha Bikes.

Videre læsning

- Epinion for Miljøstyrelsen: "Cirkulær økonomi" <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk/epinion-miljoe-styrelsen-2017-cirkulaer-oekonomi-virksomhedsundersogelse>
- The Ellen MacArthur Foundation https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/government/20151113_DenmarkCaseStudy.pdf
- Europakommissionens plan for cirkulær økonomi https://ec.europa.eu/commission/publications/report-implementation-circular-economy-action-plan-0_da
- Tine Lange, mfl.: "Selektiv nedrivning". Greenpaper af Circle House Lab. <https://bloxhub.org/circlehouselab/>
- Regeringens strategi for cirkulær økonomi <https://mfvm.dk/miljoe/strategi-for-cirkulaer-oekonomi/>

3. Europakommissionen https://ec.europa.eu/commission/publications/report-implementation-circular-economy-action-plan-0_da

Anbefalinger

Den desk research og de virksomhedscases, som ligger til grund for dette notat, giver anledning til en række anbefalinger til andre virksomheder. Anbefalingerne kan bidrage til at forløse potentialet for omstilling til cirkulær økonomi og beskæftigelse af ledige fra kanten af arbejdsmarkedet.

1. Søg sparring. Få råd og vejledning fra virksomheder, der har prøvet det før. Jobcentret kan hjælpe med viden og muligheder for praktik, støtte og opfølgning på borgere i fx praktik eller afklaringsforløb.
2. Prøv det af. Det kan være vanskeligt at omstille forretningen til cirkulær økonomi, og der er ikke nogen 'one size fits all'-løsning. Derfor behøver virksomheder ikke implementere en cirkulær forretningsmodel fra start, men kan i stedet starte mindre cirkulære indsatser, der både giver viden om mulighederne i forhold til cirkulær økonomi og samtidig tydeliggør, hvilke opgaver borgere fra kanten af arbejdsmarkedet kan varetage.
3. Gå i dialog. Kommunale afdelinger skal arbejde i retning af et fælles mål, og det skal ofte afklares på forhånd. Eksempelvis skal socialafdelingen være afklaret med at understøtte tiltag, hvor gevinsten måske høstes i beskæftigelsesafdelingen. Virksomheder kan være med til at påvirke, at det sker.
4. Skab mening for virksomheden. Det lykkes kun med cirkulære forretningsmodeller og beskæftigelse af ledige fra kanten af arbejdsmarkedet, hvis det bliver prioriteret i virksomheden. Selvom der ikke nødvendigvis er en direkte økonomisk gevinst, så kan koblingen mellem cirkulær økonomi og beskæftigelse skabe intern værdi og stolthed i virksomheden ligesom det kan bidrage til loyalitet hos kunderne. Men samtidig må indsatsen heller ikke påvirke virksomhedens økonomi negativt.
5. Gå ikke på kompromis med kvalitet. Miljø- eller sociale hensyn må ikke gå ud over kvaliteten på virksomhedens produkt. Det vil ikke være økonomisk bæredygtigt.
6. Lav partnerskaber med andre virksomheder eller organisationer, som er andre steder i det cirkulære loop. Den ene virksomheds restprodukt er måske en ressource til ny produktion for en anden virksomhed.
7. Bidrag til verdensmålene. Styrk virksomhedens bidrag til FN's verdensmål ved at koble cirkulær økonomi med socialt ansvar på arbejdsmarkedet. Cirkulær økonomi bidrager bl.a. til verdensmål 12 om ansvarligt forbrug og produktion mens socialt ansvar på arbejdsmarkedet bl.a. bidrager til verdensmål 8 om anstændige job og økonomisk vækst. Brug samtidig også dette i virksomhedens kommunikation og markedsføring.
8. Brug de nye opgaver i den cirkulære økonomi til at inkludere eller fastholde udsatte på arbejdsmarkedet. Mange af de nye opgaver, der opstår i forbindelse med omstilling til cirkulær økonomi kan varetages af mennesker uden eller med begrænsede faglige kvalifikationer.

Spørgsmål til debat

- Hvordan kan incitamentet til omstilling til cirkulær økonomi og social beskæftigelse styrkes fra nationalt hold?
- Hvilke typer indsatser kan bidrage til at social beskæftigelse i højere grad bliver en naturlig del af den cirkulære økonomi?
- Hvilke brancher er oplagte at fokusere på i en indsats for at opfylde potentialet for social beskæftigelse i cirkulære forretningsmodeller yderligere?
- Hvordan kan de enkelte virksomheders initiativer løftes op på brancheniveau?
- Hvordan kan vi sikre, at potentialet og opgaverne i omstillingen til cirkulær økonomi bibeholdes, så mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet fortsat rekrutteres?
- Kan der tænkes krav om fx social beskæftigelse, miljøhensyn og genbrug ind i offentlige udbud?
- Hvilken rolle kan kommunerne spille for at understøtte, at cirkulære virksomheder får identificeret opgaver, der kan løftes af mennesker fra kanten af arbejdsmarkedet?

”

Det er god branding over for kunderne, når vi gør noget godt for miljøet og tager et socialt ansvar.”

- Simon Søndergaard, Buddha Bikes

Om Cabi

Vi arbejder for et socialt ansvarligt arbejdsmarked, hvor mennesker og virksomheder lykkes. Det gør vi ved at stille brugbar viden og operationelle værktøjer til rådighed for virksomheder og kommuner, der ønsker at fremme:

- Udsatte menneskers muligheder for job og uddannelse.
- Udsatte medarbejders muligheder for at blive i deres job.
- Trivsel og forebyggelse af nedslidning på arbejdsmarkedet.

Om dette notat

Notatet er udarbejdet af Cabi på foranledning af Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål
Juni 2020

